МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

Є. А. Степаненко, Г. О. Кузьменко
Механізми публічного адміністрування забезпечення продовольчої безпеки в умовах невизначеності *104*

Г. О. Кузьменко
Консалтинг як інструмент трансформації освітньої політики безпеки в умовах невизначеності *107*

А. А. Телендій
Інформаційно-аналітична підтримка органів публічної влади у мінімізації ризиків продовольчої безпеки в умовах невизначеності *110*

М. В. Шайдулін, А. А. Телендій
Адаптація європейських підходів до управління продовольчою безпекою в Україні в умовах невизначеності *113*

В. В. Чайка, Н. А. Сіцінський
Регуляторні механізми держави у стабілізації продовольчих ринків в умовах невизначеності *116*

О. М. Слоневський, Г. О. Кузьменко
Механізми міжсекторальної взаємодії у публічному управлінні продовольчою безпекою в умовах невизначеності *119*

С. В. Рудь, А. А. Телендій
Стратегічне планування у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *122*

О. О. Оліферук, Н. А. Сіцінський
Публічно-приватне партнерство як інструмент зниження продовольчих ризиків в умовах невизначеності *126*

О. В. Настенко, Г. О. Кузьменко
Система управління продовольчими ризиками в публічному адмініструванні: аналітичний та організаційний виміри в умовах невизначеності *129*

А. В. Ігнатенко, Н. А. Сіцінський
Ризик-орієнтований підхід у публічному управлінні продовольчими системами в умовах невизначеності *132*

О. О. Оліферук, Н. А. Сіцінський
Соціально-економічні ризики продовольчої безпеки та управлінські відповіді публічної влади в умовах невизначеності *135*

Є. В. Кравчук, Н. А. Сіцінський
Державна політика продовольчої безпеки: виклики та управлінські інструменти реагування в умовах невизначеності *138*

А. В. Ігнатенко, Н. А. Сіцінський
Ризики продовольчої безпеки як об'єкт управлінського аналізу в системі публічної влади в умовах невизначеності *141*

О. О. ОЛІФЕРУК
здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

Н. А. СІЦІНСЬКИЙ
д-р наук з держ. упр., професор кафедри ННІУЕБ

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Публічно-приватне партнерство (ППП) у сфері продовольчої безпеки набуває особливого значення як механізм поєднання ресурсів, компетенцій та інновацій держави та приватного сектору для зниження продовольчих ризиків. В Україні, де продовольчі системи зазнають комплексного тиску від війни (мінування земель, енергетичні атаки, руйнування інфраструктури), дефіциту інвестицій, кліматичних змін та логістичних обмежень, ППП дозволяє розподілити ризики, прискорити відновлення та підвищити стійкість харчового ланцюга [1].

ППП розуміється як договірна форма співпраці між державними органами (центральними, регіональними, місцевими) та приватними суб'єктами (агрохолдингами, переробними підприємствами, логістичними компаніями, технологічними стартапами, міжнародними корпораціями), спрямована на досягнення публічних цілей продовольчої безпеки з розподілом ризиків, витрат та вигод. Актуальність теми посилюється обмеженістю бюджетних ресурсів, необхідністю швидкого відновлення інфраструктури та переходом до стійких продовольчих систем відповідно до Стратегії до 2027 року. Метою даних тез є розкрити роль ППП як інструменту зниження продовольчих ризиків, ключові моделі, приклади застосування в Україні та напрями розвитку.

ППП у контексті продовольчої безпеки базується на принципах [2]:

- розподіл ризиків — держава бере на себе регуляторні та політичні ризики, приватний сектор — операційні, технологічні та фінансові;
- ефективність використання ресурсів — поєднання бюджетних коштів з приватними інвестиціями та управлінськими компетенціями;
- інноваційності — залучення сучасних технологій (точне землеробство, цифрові платформи, альтернативна енергетика);
- стійкості — орієнтація на довгострокові результати, а не короткострокові ефекти;
- прозорості та підзвітності — чіткі контракти, моніторинг, аудит.

Нормативно-правова основа включає [3]:

- Закон України "Про публічно-приватне партнерство" (№ 2407-VIII від 03.10.2019 зі змінами);

- Стратегію продовольчої безпеки України на період до 2027 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р);
- постанови КМУ щодо реалізації ППП у аграрній сфері та критичній інфраструктурі;
- міжнародні стандарти (UN ECE PPP International Centre of Excellence, EPEC, FAO рекомендації щодо ППП у харчових системах).

ППП застосовується в таких ключових напрямах [4]:

• відновлення та модернізація інфраструктури: будівництво/реконструкція елеваторів, зерносховищ, логістичних центрів на умовах концесії або спільного інвестування; відновлення зрошувальних систем (меліорація) за моделлю "design-build-finance-operate"; енергозабезпечення критичних об'єктів АПК (сонячні електростанції, біогазові установки);

• розмінування та підготовка земель: партнерство з приватними компаніями з гуманітарного розмінування (фінансування + технології + страхування); спільні проєкти з повернення земель до обробітку (держава — компенсація, приватний сектор — інвестиції та технології);

• цифровізація та точне землеробство: платформи моніторингу посівів, прогнозування врожайності, управління ризиками (державні дані + приватні технології супутникового моніторингу, AI); Державний аграрний реєстр + приватні сервіси (інтеграція даних);

• короткі ланцюги постачання та локальні продовольчі системи: партнерство громад з приватними мережами та переробниками (фермерські ринки, кооперативи, прямі контракти); спільні проєкти з переробки та зберігання на рівні ОТГ;

• логістика та експортні шляхи: концесія річкових терміналів, залізничних елеваторів, альтернативних експортних коридорів; спільні логістичні хаби для експорту та внутрішнього ринку;

• фінансові інструменти зниження ризиків: державні гарантії + приватне страхування врожаю; фонди спільного інвестування в ризикоорієнтовані проєкти.

Основні виклики [5]:

- високий рівень воєнних та політичних ризиків → небажання приватних інвесторів;
- недостатня прозорість та корупційні ризики в тендерних процедурах;
- обмежена правова та інституційна спроможність (брак підготовлених проєктів ППП);
- довготривалі процедури підготовки та погодження;
- асиметрія інформації між сторонами.

Для посилення ролі ППП пропонується [6]:

- створити спеціалізований Фонд ППП у агропродовольчій сфері (державно-приватний капітал);
- розробити типові моделі контрактів ППП для продовольчої інфраструктури та розмінування;

- запровадити спрощену процедуру підготовки проєктів ППП у воєнний період та перші 3 роки післявоєнного відновлення;
- посилити гарантійні механізми (державні гарантії, страхування політичних ризиків через MIGA/OPIC);
- створити міжвідомчу робочу групу з ППП у продовольчій безпеці (Мінагрополітики, Мінекономіки, Мінфін, Мінрегіон);
- розвивати пілотні проєкти (наприклад, концесія дунайських терміналів, сонячні електростанції для елеваторів);
- активізувати міжнародне партнерство (ЄБРР, Світовий банк, ЄС – технічна допомога та співфінансування).

Публічно-приватне партнерство є одним з найперспективніших інструментів зниження продовольчих ризиків в умовах обмежених державних ресурсів та високої невизначеності. В Україні воно дозволяє залучати приватні інвестиції, технології та управлінський досвід для відновлення інфраструктури, розмінування земель, цифровізації та посилення стійкості продовольчих систем. Для реалізації потенціалу ППП необхідні законодавчі спрощення, чіткі гарантії, прозорі процедури та пілотні проєкти. Успішне впровадження ППП сприятиме не лише подоланню поточних воєнних ризиків, а й формуванню сучасної, стійкої та конкурентоспроможної продовольчої системи України. Подальші дослідження мають фокусуватися на оцінці ефективності різних моделей ППП та механізмах розподілу ризиків у воєнний та повоєнний періоди.

Джерела

1. Закон України "Про публічно-приватне партнерство" від 03.10.2019 № 2407-VIII (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2407-19
2. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-prodovolchoi-bezpeky-ukrainy-na-period-do-2027-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-i230724-684
3. Публічно-приватне партнерство в аграрному секторі України: перспективи та виклики в умовах війни. *Аграрна економіка*. 2024. № 4. URL: https://agroecojournal.org.ua/article/view/2024-4-05
4. Публічно-приватне партнерство як інструмент відновлення критичної інфраструктури АПК. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2025. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/publichno-privatne-partnerstvo-yak-instrument-vidnovlennya-kritichnoyi
5. PPP in Agriculture and Food Security: Global Experiences and Ukrainian Perspectives. *FAO Regional Office for Europe and Central Asia*. 2024. URL: https://www.fao.org/europe/publications/detail/en/c/1678902/
6. Механізми публічно-приватного партнерства у забезпеченні продовольчої безпеки громад. *Вісник НАДУ*. 2025. № 1. URL: https://academy.gov.ua/pages/dop/156/files/1-2025.pdf